

2016-06-22

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

Remissvar ”En översyn av tobakslagen – Nya steg mot ett minskat tobaksbruk” (SOU 2016:14) samt promemoria ”Genomförande av tobaksproduktionsdirektivets bestämmelser om e-cigarett” (Dnr 2016/01610/FS)

Svenska Läkaresällskapet (SLS) är en politiskt och fackligt obunden organisation, som arbetar för förbättrad hälsa och sjukvård med patientens bästa för ögonen.

Svar har inkommit från följande av SLS' sektioner och kommittéer:

- Svensk Lungmedicinsk förening
- SLS' kommitté för prevention

I dessa svar lyfts delvis olika aspekter på remissen. För att ge Socialdepartementet möjlighet att ta del av samtliga aspekter på utredningens förslag och promemorian bifogas svaren i sin helhet till SLS' svar.

Sammanfattning

Svenska Läkaresällskapet bedömer de förslag som utredningen presenterar som synnerligen angelägna i syfte att minska bruket av tobak.

Svenska Läkaresällskapet

- Tillstyrker förslagen om tillståndsplikt för tobaksförsäljning, spårbarhet och märkning, och att Sverige ska ratificera WHO:s protokoll för att eliminera olaglig handel med tobaksvaror.
- Tillstyrker förslagen om utvidgat rökförbud, och anser att det även bör inbegripa sjukhusområden och områden kring primärvårdsenheter samt att det bör finnas en regel om hur långt från entréer och uteserveringar man får röka.
- Understryker att exponeringsförbud är ett av de viktigaste förslagen för att skydda barn och unga från rökning och att förbudet bör genomföras i Sverige. För att exponeringsförbudet inte ska undergrävas bör även e-cigarett omfattas av förbudet.
- Beklagat att inget förslag för neutrala tobaksförpackningar lämnats. Neutrala tobaksförpackningar är en mycket viktig åtgärd för att nå målet med ett minskat tobaksbruk. Vi önskar att man åter överväger om Tryckfrihetsförordningen kan tolkas på ett annat sätt och om så inte är fallet bör lagändring föreslås så att neutrala förpackningar kan införas med minsta möjliga dröjsmål.

- Tillstyrker förslagen om en ändamålsenlig reglering av snus, och önskar även att smaktillsatser ska förbjudas.
- Tillstyrker förslagen om reglering av e-cigarett, men anser att e-cigarett utan nikotin ska regleras på samma sätt som de med nikotin för att de annars kommer användas för indirekt tobaksreklam och ett sätt att kringgå nu föreslagen lagstiftning. E-cigarett bör även omfattas av exponeringsförbud, förbud mot smaktillsatser och utföranden som lockar unga. Samma tillståndsplikt och beskattning som för tobak bör tillämpas.

En översyn av tobakslagen – Nya steg mot ett minskat tobaksbruk

Avsnitt 5: Tillståndsplikt för tobaksförsäljning

SLS stödjer förslagen. Att få bort oseriösa aktörer från marknaden och kunna kontrollera hela kedjan i tobaksförsäljning är mycket viktigt för att stävja illegal handel och få en bättre följsamhet till bestämmelserna. Åldersgränsen för tobaksköp som ska skydda unga människor fungerar otillfredsställande idag. Nikotin är en starkt beroendeframkallande substans där bruk i ungdomen kan leda till ett livslångt beroende, sjukdom och död. Det är helt rimligt att ha ett tillståndsförfarande kring vilka som ska få sälja sådana varor.

Avsnitt 6: Tobaksproduktdirektivets bestämmelser om spårbarhet och märkning

SLS stödjer förslagen. Detta är mycket viktiga steg i att stävja illegal tobakshandel.

Avsnitt 7: WHO:s protokoll för att eliminera olaglig handel med tobaksvaror

SLS instämmer i att Sverige ska ratificera protokollet och bidra till att bestämmelserna införs utan dröjsmål.

Avsnitt 8: Ett utvidgat rökförbud

Utvidgat rökförbud är viktigt för att skydda befolkningen, där barn och allergiker är speciellt utsatta, från passiv rökning. Att passiv rökning är skadligt är välbelagt och det finns inga dokumenterade säkra nivåer. Rökfria miljöer är också viktiga för att avnormalisera rökning. I utredningen anges skäl för att införa utvidgat rökförbud på vissa platser, vilket vi helt ställer oss bakom.

Vi saknar dock förslag på att även sjukhusområden och områden runt primärvårdsenheter bör vara rökfria, liksom allmänna badstränder. Att inga specificerade avstånd anges för hur långt ifrån de rökfria miljöerna rökning ska tillåtas innebär också svårigheter. Risken är stor att rökning kommer ske strax bredvid exempelvis en uteservering eller en sjukhusentré och då även fortsättningsvis utsätta andra för passiv rökning.

Vi vänder oss också emot utgångspunkten att rökning är tillåten där det inte finns något uttalat förbud, för att värna om friheten för personer som vill röka. Denna frihet innebär ofrihet för andra människor som inte vill utsättas för exponering för skadlig rök. Utgångspunkten bör i stället vara att rökning är tillåten på platser där det inte finns något uttalat förbud, så länge ingen annan person ofrivilligt exponeras för röken.

Avsnitt 9: Exponeringsförbud

Införande av exponeringsförbud är en av de viktigaste åtgärderna för att minska tobaksbruket. SLS ställer sig bakom detta förslag utan reservation. Med de restriktioner kring tobaksreklam som finns idag är försäljningsstället och förpackningarna de viktigaste medlen för tobaksindustrins marknadsföring. Exponering ökar försäljningen och barn och unga är känsligast för detta. Exponeringsförbud är mycket viktigt för att minska risken att unga börjar med tobak, minska impulsköpen och påverka attityderna till tobak i en mer negativ riktning.

Vi är dock oroade över att e-cigarett, både med och utan nikotin, samt vattenpipor inte omfattas av exponeringsförbudet. Många tobaksbolag har idag egna e-cigarettmärken. E-cigarett är så lika vanliga cigaretter att marknadsföring av dem i praktiken kan fungera som tobaksreklam. Risken är överhängande att exponering av e-cigarett utnyttjas maximalt om de inte tas med i exponeringsförbudet. I praktiken kan då effekterna av exponeringsförbudet för tobak undergrävas. Vi föreslår därför att även e-cigarett med och utan nikotin samt vattenpipor ska omfattas av exponeringsförbudet.

Avsnitt 10: Neutrala tobaksförpackningar

Neutrala tobaksförpackningar är jämte exponeringsförbud ett av de viktigaste sätten att minska tobaksbruket. I utredningen anges redan nog med skäl för att neutrala förpackningar bör införas i Sverige. Utredaren själv skriver också att så borde ske, om inte tolkningen av Tryckfrihetsförordningen (TF) stod i vägen.

Tryckfrihetsförordningens syfte är att ”säkerställa ett fritt meningsutbyte och en allsidig upplysning”. Förordningen ger möjlighet att ingripa mot tryckt reklam, och reklam för tobaksvaror är ett specifikt undantag i TF. I och med reklamförbudet för tobak, är det via förpackningarna och på försäljningsstället som tobaksindustrin fortfarande har möjlighet att kommunicera sitt budskap och sin marknadsföring. På det sättet är förpackningarna i alla högsta grad en sorts annons.

Vi kan också konstatera att den juridiska bedömningen skiljer sig mellan olika experter. Joakim Nergelius, professor i rättsvetenskap vid Örebro universitet, menar i en intervju med Tobaksfakta att TF inte står i vägen för införandet av neutrala tobaksförpackningar i och med att TF reglerar tryckta skrifter, vilket man inte kan säga att tobaksförpackningar är. Enligt professor Nergelius bör det befintliga undantaget (nionde paragrafen, kapitel 1) vara tillräckligt i sin nuvarande form.

Om neutrala tobaksförpackningar inte införs förloras en viktig möjlighet att minska tobaksbruket och skydda barn och unga i Sverige från att börja röka. Vi vill därför helst se en annan tolkning av TF och ett förslag där neutrala tobaksförpackningar införs i Sverige utan dröjsmål. I andra hand bör förslag för en ändring i TF läggas fram så att neutrala paket kan införas så snart som möjligt.

Avsnitt 11: En ändamålsenlig reglering av snus

SLS stödjer förslagen kring reglering av snus. Snus är en starkt beroendeframkallande produkt och ett njutningsmedel, det bör därför regleras som sådant. På senare år har antalet snusmärken vuxit kraftigt, framförallt på grund av snus med smaktillsatser. Dessa syftar till att göra snus mer aptitligt för ovana brukare och locka andra grupper som tidigare har snusat i låg utsträckning, till exempel kvinnor. Snus är inte något säkert alternativ till tobaksrökning för foster, och därför är det extra bekymmersamt om snusning ökar hos unga kvinnor. För att skydda barn och unga från att lockas in i ett ofta livslångt beroende bör sådana smaktillsatser, framförallt med frukt- och godissmak, förbjudas. Detta är också i enlighet med beslutet vid det fjärde mötet för parterna som ratificerat WHO:s tobakskonvention att reglera smaktillsatser i all slags tobak.

Promemoria Genomförande av tobaksproduktmyndighetens bestämmelser om e-cigarett

Det är mycket glädjande och nödvändigt att e-cigarettmarknaden regleras. Vi stödjer samtliga förslag kring åldersgräns, förbud av användning i rökfria miljöer och anmälningsplikt av försäljning. Vi är dock oroade att regleringen inte är tillräckligt långtgående. E-cigarett är fortfarande en ganska ny produkt och hälsoriskerna på lång sikt är okända. Vi anser att e-cigarett utan nikotin också måste omfattas av åldersgräns, reklamförbud och exponeringsförbud. Annars är risken stor att barn lockas att via nikotinfria e-cigarett prova de med nikotin. E-cigarett utan nikotin skiljer sig inte från de med nikotin i utseende och de är dessutom mycket lika vanliga cigaretter. Om de inte omfattas av reklamförbudet kan de därför

användas som indirekt tobaksreklam och på så sätt undergräva lagstiftningen kring tobaksreklam och exponeringsförbud.

.Idag vet ingen vilka risker långtidsbruk av e-cigarett för med sig, och det gäller för både de med och utan nikotin. Att e-cigarett tillåts utan att några kliniska studier på hälsoeffekter gjorts från början och utan att långtidsdata finns innebär ett experimenterande med befolkningens hälsa. Vi anser att detta ytterligare understryker behovet av en striktare reglering. Dessutom bör krav ställas på att långtidseffekter av e-cigarettbruk följs upp i kliniska studier, så att hälsorisker kan upptäckas tidigt.

Svenska Läkaresällskapet

Kerstin Nilsson
Ordförande 2014.01.01-2016.06.30

Bilagor: Remissvar från

- Svensk Lungmedicinsk förening
- SLS' kommitté för prevention

BILAGA 1:

SOU 2016:14 En översyn av tobakslagen – Nya steg mot ett minskat tobaksbruk samt promemoria Genomförande av tobaksproduktdirektivets bestämmelser om e-cigarett

Svensk Lungmedicinsk förening (SLMF) stödjer kraftfullt alla förslag som syftar till att minska bruket av tobak och till att motverka illegal handel med tobak.

SLMF främjar också förslag som syftar till att utvidga rökförbud till att omfattar fler miljöer och utrymmen som allmänheten har tillträde till.

SLMF anser att det är viktigt att förbjuda rökning av tobaksrelaterade produkter som e-cigarett och örtprodukter, i vissa lokaler och utrymmen i likhet med vad som gäller för tobaksrök. Detta kommer att minska exponering till toxisk luftburna ämnen i utandningsluft som kan skada personer i omgivning och att underlätta för rökare att sluta röka.

Resultat av hittills genomförda studier har inte visat att e-cigarett och örtprodukter innehåller mindre cancerframkallande ämnen och innebär mindre risken för hjärt-och kärlsjukdomar jämfört med tobaksrök. Det finns olika syn på om e-cigarett på ett effektivt sätt kan hjälpa människor att sluta röka. Däremot finns risk att unga som tidigare inte brukat nikotin kan komma att använda e-cigarett och fastna i ett nikotinberoende.

Hanan Tanash

Vice ordförande SLMF

BILAGA 2

Remissvar från Svenska Läkaresällskapets kommitté för prevention:

SOU 2016:14 En översyn av tobakslagen – Nya steg mot ett minskat tobaksbruk samt promemoria Genomförande av tobaksproduktsdirektivets bestämmelser om e-cigarett (Dnr 2016/01610/FS)

Sammanfattning

Kommittén för prevention

- Tillstyrker förslagen om tillståndsplikt för tobaksförsäljning, spårbarhet och märkning, och att Sverige ska ratificera WHO:s protokoll för att eliminera olaglig handel med tobaksvaror.
- Tillstyrker förslagen om utvidgat rökförbud, men anser att det även bör inbegripa sjukhusområden och områden kring primärvårdsenheter samt att det bör finnas en regel om hur långt från entréer och uteserveringar man får röka.
- Understryker att exponeringsförbud är ett av de viktigaste förslagen för att skydda barn och unga från rökning och bör genomföras i Sverige. För att exponeringsförbudet inte ska undergrävas bör även e-cigarett med och utan nikotin omfattas av förbudet.
- Beklagat att inget förslag för neutrala tobaksförpackningar lämnats trots att utredaren anser att detta bör införas. Neutrala tobaksförpackningar är tillsammans med exponeringsförbudet mycket viktiga åtgärder för att nå målet med ett minskat tobaksbruk. Ett försenat införande gynnar tobaksindustrin, på bekostnad av hälsa för barn och unga. Vi önskar att man åter överväger om Tryckfrihetsförordningen kan tolkas på ett annat sätt och om så inte är fallet bör lagändring föreslås så att neutrala förpackningar kan införas med minsta möjliga dröjsmål.
- Tillstyrker förslagen om en ändamålsenlig reglering av snus men önskar att smaktillsatser som framförallt lockar unga ska förbjudas.
- Tillstyrker förslagen om reglering av e-cigarett, men anser att e-cigarett utan nikotin ska regleras på samma sätt som de med nikotin för att de annars kommer användas för indirekt tobaksreklam och ett sätt att kringgå nu föreslagna lagstiftning. E-cigarett bör även omfattas av exponeringsförbud, förbud mot smaktillsatser och utföranden som lockar unga. Samma tillståndsplikt och beskattning som för tobak bör tillämpas. Dessutom är det okänt vilka hälsoeffekter e-cigarett har på hälsan på lång sikt, krav på att sådana studier utförs bör ställas.
- Vill poängtera Tobakskonventionens artikel 5:3 när det gäller förslag och lagstiftning, samt önskar att Sverige ska anta regler för hur artikeln ska följas.
- Hade önskat att även snus och fimpars roll i skräplagen hade kunnat beläggas.

Avsnitt 5: Tillståndsplikt för tobaksförsäljning

Kommittén för prevention stödjer förslagen helhjärtat. Att få bort oseriösa aktörer från marknaden och kunna kontrollera hela kedjan i tobaksförsäljning är mycket viktigt för att stävja illegal handel och få en bättre följsamhet till bestämmelserna. Åldersgränsen för tobaksköp som ska skydda unga människor fungerar otillfredsställande idag. Nikotin är en starkt beroendeframkallande substans där bruk i ungdomen kan leda till ett livslångt beroende, sjukdom och död. Det är helt rimligt att ha ett tillståndsförfarande kring vilka som ska få sälja sådana varor.

Avsnitt 6: Tobaksproduktsdirektivets bestämmelser om spårbarhet och märkning

Kommittén för prevention stödjer förslagen helhjärtat. Detta är mycket viktiga steg i att stävja illegal tobakshandel.

Avsnitt 7: WHO:s protokoll för att eliminera olaglig handel med tobaksvaror

Kommittén för prevention instämmer i att Sverige ska ratificera protokollet och bidra till att bestämmelserna införs utan dröjsmål.

Avsnitt 8: Ett utvidgat rökförbud

Utvidgat rökförbud är viktigt för att skydda befolkningen, där barn och allergiker är speciellt utsatta, från passiv rökning. Att passiv rökning är skadligt är välbelagt och det finns inga dokumenterade säkra nivåer. Rökfria miljöer är också viktiga för att avnormalisera rökning. I utredningen anges utförligt skäl för att införa utvidgat rökförbud på vissa platser, vilket vi helt ställer oss bakom. Utvidgat rökförbud har dessutom starkt stöd i befolkningen.

Vi saknar dock förslag på att även sjukhusområden och områden runt primärvårdsenheter bör vara rökfria, liksom allmänna badstränder. Att inga specificerade avstånd anges för hur långt ifrån de rökfria miljöerna rökning ska tillåtas innebär också svårigheter. Risken är stor att rökning kommer ske strax bredvid exempelvis en uteservering eller en sjukhusentré och då även fortsättningsvis utsätta andra för passiv rökning.

Vi vänder oss också emot utgångspunkten att rökning är tillåten där det inte finns något uttalat förbud, för att värna om friheten för personer som vill röka. Denna frihet innebär ofrihet för andra människor som inte vill utsättas för exponering för skadlig rök. Utgångspunkten bör i stället vara att rökning är tillåten på platser där det inte finns något uttalat förbud, så länge ingen annan person ofrivilligt exponeras för röken.

Det bör också övervägas om undantag från rökförbud i vissa lokaler ska avskaffas. Inom psykiatrin och beroendevården tillåts idag ofta rökning inne i lokalerna, antingen vid fläktsystem eller i rökerum. Detta innebär stark exponering av passiv rökning för både patienter och personal och sänder också ett budskap till patienterna att de inte tros klara av att sluta röka. På de platser där rökfri psykiatri har införts är erfarenheterna goda. Det har initialt varit störst skepsis från personalen inom de verksamheterna, men befarade ordningsproblem har till stor del uteblivit och rökningen har minskat även hos personalen. Hänsyn måste dock tas till den speciella situation som råder för patienter som vårdas enligt Lag om psykiatrisk tvångsvård.

Avsnitt 9: Exponeringsförbud

Införande av exponeringsförbud är en av de viktigaste åtgärderna för att minska tobaksbruket, vi ställer oss bakom detta förslag utan reservation. Med de restriktioner kring tobaksreklam som finns idag är försäljningsstället och förpackningarna de viktigaste medlen för tobaksindustrins marknadsföring. Exponering ökar försäljningen och barn och unga är känsligast för detta.

Exponeringsförbud är väldigt viktigt för att minska risken att unga börjar med tobak, minska impulsköpen och påverka attityderna till tobak i en mer negativ riktning.

För att inte förlora vinster måste tobaksindustrin: a) locka unga att börja röka (nästan alla som röker har börjat innan 18-års ålder, i princip ingen börjar efter 25), b) undvika att de som röker lyckas sluta (omkring 70-80% av de som röker säger att de skulle vilja sluta) och c) upprätthålla en så positiv bild av tobaksindustrin som möjligt för att undvika och försena begränsande reglering. Exponeringsförbud är ett effektivt sätt att motverka tobaksindustrins intressen på alla dessa tre områden. Dessa verkliga syften kan dock inte användas i argumentationen mot ett exponeringsförbud. Därför används i stället andra argument så som att det innebär kostnader och problem för detaljhandeln, leder till att tobaksbutiker måste stänga, och att illegal handel ökar. Kostnaderna för butiker vid ett exponeringsförbud är dock inte så stora att det utgör ett påtagligt hinder och nya skåp har t.ex. redan börjat betalas av tobaksindustrin i vissa fall. Trenden med nedläggning av tobaksbutiker har pågått sedan millennieskiftet. Den illegala handeln med tobak har inte heller visats öka efter att exponeringsförbud införts, på Irland ökade tvärt om skatteintäkterna. När exponeringsförbud dessutom införs tillsammans med åtgärder som försvårar illegal handel finns ingen anledning att tro att det skulle bli ett ökande problem. Ett

exponeringsförbud innebär inget frihetsbegränsande förbud att köpa tobak, men det blir en hjälp för alla de som försöker sluta röka och ett skydd för barn och unga.

Vi är dock oroade av att e-cigarett, både med och utan nikotin, samt vattenpipor inte omfattas av exponeringsförbudet. Många tobaksbolag har idag egna e-cigarettmärken. E-cigarett är så lika vanliga cigaretter att marknadsföring av dem i praktiken kan fungera som tobaksreklam. Risken är överhängande att exponering av e-cigarett utnyttjas maximalt om de inte tas med i exponeringsförbudet. I praktiken kan då effekterna av exponeringsförbudet för tobak undergrävas. Vi föreslår därför att även e-cigarett med och utan nikotin samt vattenpipor ska omfattas av exponeringsförbudet.

Avsnitt 10: Neutrala tobaksförpackningar

Neutrala tobaksförpackningar är jämte exponeringsförbud ett av de viktigaste sätten att minska tobaksbruket. I utredningen anges redan nog med skäl för att neutrala förpackningar bör införas i Sverige. Utredaren själv skriver också att så borde ske, om inte tolkningen av

Tryckfrihetsförordningen (TF) stod i vägen.

Tryckfrihetsförordningens syfte är att ”säkerställa ett fritt meningsutbyte och en allsidig upplysning”. Förordningen ger möjlighet att ingripa mot tryckt reklam, och reklam för tobaksvaror är ett specifikt undantag i TF. I och med reklamförbudet för tobak, är det via förpackningarna och på försäljningsstället som tobaksindustrin fortfarande har möjlighet att kommunicera sitt budskap och sin marknadsföring. På det sättet är förpackningarna i alla högsta grad en sorts annons. Tryckfrihetsförordningen är satt att värna det fria ordet. Det är sorgligt att denna lag kan användas för att en industri ska få fortsätta marknadsföra produkter som orsakar sjukdom och, hos hälften av långtidsanvändarna, död. Att industrin skulle kunna tänkas använda förpackningarna även till andra ändamål än marknadsföring, till exempel opinionsbildning, låter för oss som ett märkligt skäl till att TF's befintliga undantag för tobaksreklam inte räcker för att införa neutrala tobaksförpackningar. Vad är opinionsbildning för tobak om inte en annan typ av marknadsföring?

För den juridiska bedömningen refererar vi till Joakim Nergelius, professor i rättsvetenskap vid Örebro universitet, som i en intervju med Tobaksfakta anser att TF inte står i vägen för införandet av neutrala tobaksförpackningar i och med att TF reglerar tryckta skrifter, vilket man inte kan säga att tobaksförpackningar är. Enligt professor Nergelius bör det befintliga undantaget (nionde paragrafen, kapitel 1) vara tillräckligt i sin nuvarande form.

Om neutrala tobaksförpackningar inte införs missas, eller försenas, en viktig möjlighet att minska tobaksbruket och skydda barn och unga i Sverige från att börja röka. Vi vill därför helst se en annan tolkning av TF och ett förslag där neutrala tobaksförpackningar införs i Sverige utan dröjsmål. I andra hand bör förslag för en ändring i TF läggas fram så att neutrala paket kan införas så snart som möjligt.

Avsnitt 11: En ändamålsenlig reglering av snus

Läkarsällskapets kommitté för prevention stödjer förslagen kring reglering av snus. Snus är en starkt beroendeframkallande produkt och ett njutningsmedel, det bör därför regleras som sådant. På senare år har antalet snusmärken vuxit kraftigt, framförallt på grund av snus med smaktillsatser. Dessa syftar till att göra snus mer apitligt för ovana brukare och locka andra grupper som tidigare har snusat i låg utsträckning, till exempel kvinnor. Snus är inte något säkert alternativ till tobaksrökning för foster, och därför är det extra bekymmersamt om snusning ökar hos unga kvinnor. För att skydda barn och unga från att lockas in i ett ofta livslångt beroende bör sådana smaktillsatser, framförallt med frukt- och godissmak, förbjudas. Detta är också i enlighet med beslutet vid det fjärde mötet för parterna som ratificerat WHO's tobakskonvention att reglera smaktillsatser i all slags tobak.

Promemoria Genomförande av tobaksproduktstyrelsens bestämmelser om e-cigarett

Det är mycket glädjande och nödvändigt att e-cigarettmarknaden regleras. Vi stödjer samtliga förslag kring åldersgräns, förbud av användning i rökfria miljöer och anmälningsskyldighet av försäljning. Vi är dock oroade att regleringen inte är tillräckligt långtgående. E-cigarett är fortfarande en ganska ny produkt och hälsoriskerna på lång sikt är okända. Sannolikt är de betydligt mindre farliga än tobaksrökning, men det säger inte så mycket om e-cigaretternas farlighet. Tobaksrökning orsakar sjukdom hos majoriteten av långtidsanvändarna och död hos 50 %. De största farhågorna med e-cigarett är att de kan locka unga till ett nikotinberoende och till tobaksrökning, att andelen rökare som slutar röka minskar och att e-cigarett bidrar till att rökning åternormaliseras i samhället. Om dessa farhågor besannas kommer e-cigarett innebära ett hot mot folkhälsan och man kan förvänta sig att det är på den politiska och juridiska nivån det avgörs. Vi anser att e-cigarett utan nikotin också måste omfattas av åldersgräns, reklamförbud och exponeringsförbud. Annars är risken stor att barn lockas att via nikotinfria e-cigarett prova de med nikotin. E-cigarett utan nikotin skiljer sig inte från de med nikotin i utseende och de är dessutom mycket lika vanliga cigaretter. Om de inte omfattas av reklamförbudet kan de därför användas som indirekt tobaksreklam och på så sätt undergräva lagstiftningen kring tobaksreklam och exponeringsförbud.

Olika typer av tillbehör till e-cigarett bör inte tillåtas och smaksättningar och utföranden som lockar barn bör inte vara tillåtna. Till exempel e-vätska med godis och fruktsmaker och leksakslika e-cigarett. Det finns en uppsjö sådana, till exempel rosa och glittriga med "Hello Kitty" och de som ser ut som en skattkista med "Batman-märke". Prissättning är ett av de viktigaste styrmedlen och ungdomar är speciellt priskänsliga. Därför bör e-cigarett beskattas i enlighet med tobaksprodukter. Med tanke på de risker e-cigarett medför som inkörspport till rökning bör de även omfattas av samma tillståndsskyldighet som utredningen nu föreslår för tobak. Neutrala förpackningar för e-cigarett bör även övervägas, just för att skydda barn och unga. Ånga från e-cigarett, såväl med som utan nikotin, innehåller inte enbart vattenånga som ibland anges i reklamen. E-vätskan görs av propylenglykol och/eller glycerin, vilket andas in i förångad form. Ångan har visats innehålla partiklar och ibland till och med högre nivåer av metaller än tobaksrök. Det har även börjat komma rapporter om påverkan på lungceller och oxidativ stress, vilket i förlängningen kan skulle kunna öka risken för till exempel hjärt-kärlsjukdom och cancer. Idag vet ingen vilka risker långtidsbruk av e-cigarett för med sig, och det gäller för både de med och utan nikotin. Att e-cigarett tillåts utan att några kliniska studier på hälsoeffekter gjorts från början och utan att långtidsdata finns innebär egentligen ett experimenterande med folks hälsa. Vi anser att detta ytterligare understryker behovet av en striktare reglering. Dessutom bör krav ställas på att långtidseffekter av e-cigarettbruk följs upp i kliniska studier, så att hälsorisker kan upptäckas tidigt. Sådana studier bör utföras av forskare vid oberoende lärosäten, men kostnaden för detta kan med fördel läggas på e-cigarettindustrin.

Övrigt:

Artikel 5:3 i Tobakskonventionen

Artikel 5:3 i Tobakskonventionen handlar om att tobaksindustrin måste hindras från att utöva inflytande på folkhälsopolitiken och lagstiftningen. Sverige har idag inga officiellt antagna regler för hur detta ska säkerställas. Ända sedan 1950-talet har tobaksindustrin skyddat sin marknad och sina vinster. Först genom att motarbeta och misstänkliggöra kunskap om rökningens skadeverkningar och nu genom att motverka effektiv tobaksreglering och dra stater som infört sådan inför domstol. Under 1900-talet beräknar WHO att etthundra miljoner människor dog på grund av rökning. Tobaksindustrins och folkhälsans intressen är oförenliga. För folkhälsans skull får inte tobaksindustrin tillåtas influera politiken. På listan över remissinstanser för tobaksutredningen finns flera tobaksföretag med. Vi hoppas att våra politiker inte låter sig påverkas av deras synpunkter. Vi önskar också att regler för hur Sverige ska följa artikel 5:3 antas.

Skräplagen

Cigarettfimpar är idag undantagna i skräplagen. Samtidigt utgör de en betydande andel av allt skräp som slängs på marken, de är miljökadliga och dyra att städa bort. I tätorter utgör fimpar

62 procent skräpet enligt Håll Sverige rent och snuspåsar 14 procent. Nedskräpningen har även ökad de senaste åren. Även detta bör tas med i en utredning. Det är inte rimligt att fimpar ska få slängas på gatan och det är inte rimligt att skattebetalarna ska få stå för hela notan, utan detta bör betalas av tobaksbolagen.

2016-06-08

Detta remissvar har utarbetats av Lovisa Högberg, leg. läkare, med. dr., medlem i Kommittén för prevention, kommittén har lämnat synpunkter på förslaget, och Lars Jerdén, ordförande i kommittén, har skrivit ut det färdiga remissvaret.